

Er ref: NV-10453-22

Naturvårdsverket

registrator@naturvardsverket.semarkus.olsson@naturvardsverket.se**Vår ref:** R:SI 2025-85
Karin Tormalm

Karin.tormalm@skogsindustrierna.se

Skogsindustriernas yttrande över Naturvårdsverkets förslag till riktlinjer för beslut om skyddsjakt på hjortdjur

Skogsindustrierna lämnar synpunkter på Naturvårdsverkets förslag till riktlinjer för beslut om skyddsjakt på hjortdjur. Vi avstår från att yttra oss om avsnitt 6; Betesskador på gröda och beslut om skyddsjakt.

Sammanfattande synpunkter

- Skogsindustrierna kan inte acceptera förslaget att den skadenivå som kan leda till beslut om skyddsjakt tydligt ska överskrida den generella skadenivån eller medelnivån inom ett visst område. Den skadenivå som medför skäl till skyddsjakt måste vara densamma i hela landet.
- Skogsindustrierna anser att val av föryngringsmetod, trädslagsval och stamantal inte ska påverka möjligheten till skyddsjakt. Markägare väljer föryngringsmetod inom ramen för skogsvårdslagen.
- Skogsindustrierna ser positivt på tydliggörandet att viltskador primärt ska undvikas och minimeras genom en ansvarstagande viltförvaltning och lösas genom allmän eller särskild jakt.

Skyddsjakt i förhållande till allmän jakt

Skogsindustrierna ser mycket positivt på Naturvårdsverkets beskrivning av att viltskador primärt ska undvikas och minimeras genom en ansvarstagande viltförvaltning och lösas genom allmän eller särskild jakt. Vi delar den bilden fullt ut och hoppas att detta kommer genomsyra arbetet med uppdatering av föreskrifter inom viltförvaltningen och i framtagandet av den nationella förvaltningsplanen för älg.

Skogsindustrierna delar synen att skyddsjakt i *normalfallet* inte ska vara beståndsreglerande, men föreskriften bör kompletteras med att risk för beståndsreglerande effekt inte är skäl för avslag.

Skogsindustrierna kan inte acceptera inriktningen att den skadenivå som kan leda till beslut om skyddsjakt tydligt ska överskrida den generella skadenivån eller medelnivån inom ett visst område. Se vidare under avsnitt "Kriterier för skyddsjakt - bedömning av allvarlig skada" nedan.

Skogsindustrierna ifrågasätter lämpligheten i att företrädare för älgskötselområden och licensområden för jakt på älg ska säkerställa att det finns djur att fälla för drabbade fastighetsägare/jakträttshavare när ett förhöjt lokalt skadeläge uppstår under ordinarie jakttid. Vi bedömer att en sådan hantering riskerar att leda till att mål i avskjutningsplanen underskrids.

Skogsindustrierna tycker att det är positivt att skogsägarens och skogsbrukets ansvar gentemot samhället lyfts fram. En enskild markägare har dock inte ansvar för de skogspolitiska målen, det ansvaret ligger på sektorn som helhet. Den enskilde markägarens ansvar är att bedriva ett skogsbruk i linje med gällande lagstiftning, bland annat skogsvårdslagen.

Myndigheters beslut om skyddsjakt

Skogsindustrierna ser positivt på att bedömningen av enskilds ansökan om skyddsjakt på hjortdjur kan vara mindre strikt jämfört med arter som är skyddade enligt naturvårdsdirektiven.

Skogsindustrierna delar bedömningen att skadenivå bör inventeras i fält och dokumenteras. Ansvaret för detta framgår inte, men vi utgår från, att detta är berörda myndigheters ansvar. Skogsindustrierna kan dock inte acceptera inriktningen att den skadenivå som kan leda till beslut om skyddsjakt tydligt ska överskrida den generella skadenivån eller medelnivån inom ett visst område. Se vidare under avsnitt "Kriterier för skyddsjakt - bedömning av allvarlig skada" nedan.

Naturvårdsverket föreslår att synpunkter på inkomna ansökningar om skyddsjakt ska inhämtas från företrädare för berört jaktområde och att dessa ges möjlighet att inkomma med synpunkter. Det anser vi inte är nödvändigt dels eftersom bedömning av skada inte kan vara beroende på omgivande skadenivå, dels eftersom tillvägagångssättet risker att fördröja beslutet. Skogsindustrierna tillstyrker dock förslaget att företrädare för jaktområdet informeras om beslut om skyddsjakt.

Skogsindustrierna delar inte fullt ut Naturvårdsverkets bedömning att skyddsjakt på ett fåtal individer inte har någon effekt på skaderisken i situationer när problemet beror på en stor mängd skadegörande individer. Vår erfarenhet är att även skyddsjakt på fåtal individer har positiv verkan i det akuta skedet, när skada pågår. Det kan gälla älg eller hjort i ungskog eller på ett fält med raps eller andra grödor. Vi håller med om att ett sådant problem bör avhjälpas genom en justering av den normala förvaltningen, men att det ändå bör vara möjligt att bevilja skyddsjakt på särskilda individer som orsakar eller riskerar att orsaka allvarlig skada. Vi vill dock poängtera att en justering av den normala förvaltningen måste ske skyndsamt, till exempel genom att riktlinjer för bedömning av avskjutningsmål tydliggöra denna aspekt, samt genom tydligare möjlighet till förlängd jakttid i norra Sverige.

Kriterier för skyddsjakt – bedömning av allvarlig skada

Skogsindustrierna anser att det generella flödesschemat för bedömning av behov av skyddsjakt ger en bra och översiktlig bild av hur ett ärende om skyddsjakt kan hanteras. Ett tillägg i boxen "Finns det annan lämplig lösning" bör dock vara en fråga om huruvida sådan lösning prövats.

Skogsindustrierna avstyrker förslaget till vad som ska bedömas vad som ska bedömas vara "allvarlig skada" samt att detta ska bedömas i relation till "normal" skada för området. Nivå av skada eller normal affärsrisk som ska föreligga för att skyddsjakt ska kunna beviljas, måste vara objektiv och lika oavsett var i landet man befinner sig. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har redan 2018¹ bedömt vad som är att betrakta som "allvarlig skada" inom klövviltförvaltningen. Skogsindustrierna ser ingen anledning till att myndigheter ska göra en annan bedömning av vad som anses vara en "allvarlig skada" vid bedömning av behov av skyddsjakt, än inom klövviltförvaltningen som helhet. Vi anser även att Naturvårdsverket bör kunna låta sig inspireras av det finska systemet för bedömning av viltskador på skog², där skador av hjortdjur på skog är ersättningsberättigade. Där görs en objektiv bedömning av skadan på den enskilda fastigheten. ([Anvisningar för fältutvärdering av hjortdjursskador](#)). Skogsindustrierna menar att ett

¹ Naturvårdsverket 2018. Uppföljning av mål inom älgförvaltningen Redovisning av regeringsuppdrag. Sid 49.

² Finlands skogscentral 2023. Anvisningar för fältutvärdering av hjortdjursskador. [Anvisningar för fältutvärdering av hjortdjursskador](#)

motsvarande system för bedömning av skada hos en enskild fastighet samt system för ersättning bör tas fram även i Sverige, förslagsvis av Skogsstyrelsen.

Naturvårdsverket ger ett antal exempel på omständigheter som kan leda till en bedömning om det finns risk för allvarlig skada. Vi förstår att listan inte är uttömmande, men att listan bör kompletteras med "bedömning av antal hjortdjur i området" som ett viktigt exempel.

Skogsindustrierna ser positivt på bedömningen att myndigheters beslut om skyddsjakt, efter enskilds ansökan, inte påverkar bevarandestatusen hos älg, kronhjort, rådjur och dovhjort, när skyddsjakten inte är beståndsreglerande och att detta gör att en mindre strikt bedömning kan göras.

Betesskador på skog

Skogsindustrierna håller med om beskrivningen: "Eftersom hjortdjur är en naturlig och väsentlig del av den svenska faunan måste betesskador i viss utsträckning inbegripas i skogsbrukets produktionskostnad". Formuleringen och sammanhanget indikerar dock att Naturvårdsverket inte anser att skogsbruket inbegriper betesskador i sin produktionskostnad i tillräcklig utsträckning idag, vilket inte stämmer. Skogsbruket accepterar samhällets kvantifierade mål om maximala skador av viltbetet i ungskog. Det innebär att den skada som tolereras av skogsbruket motsvarar ett förädlingsvärde på 8,6 miljarder kr/år³ vilket inte kan anses vara ett lågt värde.

Vi delar bilden av att det idag inte finns någon angiven nivå för hur stor värdenedsättning som en markägare bör tåla på den enskilda fastigheten. Skogsindustrierna avstyrker dock förslaget att vid sådan bedömning ange §6 skogsvårdslagen (svl) som utgångspunkt eftersom denna endast bedömer huruvida föryngringen innehåller tillräckligt antal huvudstammar, men inte i tillräcklig utsträckning bedömer kvaliteten eller skadenivån av träden. Att en föryngring uppfyller kraven i §6svl får anses vara en mycket lågt satt ambitionsnivå när det gäller skogstillväxt och ett skogsbestånds produktivitet. Genom att i det enskilda drabbade beståndet använda metodiken inom Äbin (älgbetesinventering) kan skadenivån bedömas.

Skogsindustrierna delar bedömningen att det kan finnas en koppling mellan utfordring av vilt och allvarliga betesskador, men eftersom det inte i varje enskilt fall är samma markägare som utfordrar och som drabbas av skador bör beviljande av skyddsjakt inte med automatik beviljas endast i undantagsfall när utfordring skett.

Skogsindustrierna delar bilden av att det i viss utsträckning går att påverka betesskador av klövvilt genom ståndortsanpassning, särskilt när detta kombineras med minskade viltstammar. Den förhärskande föryngringsmetoden idag är plantering eftersom detta är det mest effektiva sättet att få upp ny skog efter en avverkning. Det är av yttersta vikt att skogsägaren kan föryngra med förädlade plantor, som växer bättre och är bättre anpassade till ett förändrat klimat. Kraven på hur många stammar det ska finnas i en godkänd föryngring anges i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsen utövar tillsyn. Det är inte rimligt att en ansökan om skyddsjakt avslås med hänvisning till att en skogsägare har valt fel föryngringsmetod och därmed avslås skyddsjakten. Skogsindustrierna anser därmed att val av föryngringsmetod, trädslagsval och stamantal inte ska kunna ligga till grund för möjligheten att skyddsjakt beviljas.

³ Skogsindustrierna, Sveaskog, LRF, 2021. Viltbetesskador i Sverige Konsekvenser för virkesproduktion, ekonomi och klimat. [rapport-viltbetesskador-i-sverige_sodra.pdf](#)

Skogsindustriernas utgångspunkt

Med den förnybara råvaran från skogen har skogsindustrin och skogsindustrins produkter en nyckelroll i utvecklingen för ett hållbart, biobaserat samhälle samt för att skapa sysselsättning och välfärd i hela landet. Vilt, skog och natur skapar många upplevelser för intresserade människor. För många är jakt en värdefull fritidssysselsättning och på Skogsindustriernas skogsägande medlemmars marker erbjuds ofta jaktmöjligheter. Företagen verkar för att alla arter, växter och djur, som naturligt förekommer i våra skogar ska kunna finnas i livskraftiga populationer, samtidigt som skogsproduktionen ska hålla hög kvalitet.

Skogsindustrierna vill driva på för en mer hållbar utveckling och har därför tagit fram tre framtidslöften som berör klimat, cirkularitet och biologisk mångfald:

- Till 2040 ska skogsindustrins klimatnytta öka med 30 procent
- 2040 ska skogsindustrins produkter vara fossilfria och återvinningsbara
- 2040 ska Sveriges ha livskraftiga skogar med en rikare biologisk mångfald

En förutsättning för att branschen ska kunna infria dessa löften är bland annat att det finns möjlighet att bedriva ett aktivt skogsbruk med hög tillväxt, begränsade skador och möjlighet till högt uttag från skogen.

För Skogsindustrierna

Karin Tormalm
Näringspolitisk rådgivare

Tobias Hjortstråle
Ledamot i Nationella Klövviltsrådet